

Verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2021-01-01 — 2021-12-31

Medlemmar

Antal medlemmar 31 december 2021 var 2 282, varav 568 ST-läkare.

Antal medlemmar 31 december 2020 var 2 045, varav 547 ST-läkare.

Styrelse

Styrelsens sammansättning efter fullmäktigemötet 2021-05-19:

Ordförande	Magnus Isacson, Stockholm	vald till 2023
Vice ordförande	Annika Larsson, Skellefteå	vald till 2023
Facklig sekreterare	Gösta Eliasson, Falkenberg	vald till 2022
Vetenskaplig sekreterare	Andreas Stomby, Jönköping	vald till 2022
Kassör	Panteha Hatefi, Stockholm	vald till 2022
Ledamot	Anna Elmerfeldt Wallinder, Sundsvall	vald till 2022
Ledamot	Andreas Thörneby, Kinna	vald till 2023
Ledamot	Lisa Sallmén, Årjäng	vald till 2022

Fullmäktige till Svenska Läkaresällskapet

Fullmäktige: Magnus Isacson, Annika Larsson, Panteha Hatefi, Gösta Eliasson, Lisa Sallmén och Andreas Thörneby.

Suppleanter: Stefan Wallmark, Christina Vestlund, Cecilia Ryding och Lennart Råhlén.

Revisorer

Auktoriserad revisor: Magnus Wikström Value & Friends AB.

Suppleant: Stefan Enmark, Value & Friends.

Medlemsrevisor: Christina Ledin. Suppleant: Magnus Kåregård.

Valberedning

Lars Bäcklund, sammankallande, Jonas Sjögren, Maria Nordendahl, Andreas Lindmark och Johanna Stjerna.

Kansliet

På kansliet arbetade under verksamhetsåret Heléne Swärd föreningsövergripande och Katarina Boltenstern med Mitt-i-ST.

Styrelsens verksamhetsberättelse

Året som gått har ännu en gång påverkats en hel del av pandemin och styrelsen har företrädesvis haft videomöten men även några fysiska möten som har ägt rum i Stockholm. Då har vi bjudit in bland annat Sofia Rydgren Stale, Tobias Alfvén, Barbro Westerholm och Lina Nordquist (L), DLFs styrelse, SFAMs kursgranskning och kompetensvärderingsrådet.

Vi är väldigt glada över att vi till slut fick uppleva en hybridkongress som gick av stapeln i Åre i maj och tackar lokala arrangörskommittén för ett mycket fint arrangemang som uppskattades både av dem som var på plats och av dem som deltog digitalt.

Vi har fortsättningsvis ägnat en stor del av vår energi åt att driva på för ökade vårdcentrals- och primärvårdssatsningar och har bland annat träffat Socialminister Lena Hallengren och alla partiernas socialpolitiska talespersoner, många av dem vid upprepade tillfällen. Dessutom har vi svarat på en del större remisser där vi även tagit hjälp av berörda råd och.

Styrelsen har deltagit flitigt i sjukvårdsdebatten med ett otal debattartiklar i riks- och i facktidningar. Vi har dessutom deltagit i olika webinarier, paneldebatter och andra sammanhang där vi har försökt föra fram vårt budskap så tydligt som möjligt. Vi har också fortsatt debattera aktivt på sociala medier.

Vi har sjösatt två arbetsgrupper efter motioner till 2021 års fullmäktige. Den första som vi kallat för "Tänkargruppen" har under ledning av Åke Åkesson arbetat på med att ta fram ett dokument kring framtidens primärvård och vilka steg som behövs för att vi ska nå dit. Detta arbete fortsätter under början av 2022 och skall tas vidare efter samråd med SFAMs och DLFs styrelser. Den andra gruppen har med Mats Hogmark som sammankallande arbetat med att sondera möjligheterna att skapa ett Centrum för relationskompetens.

Vi är mycket glada över att vi har lyckats rekrytera en ny chefredaktör för Tidningen AllmänMedicin, Jens Halldin, specialist i allmänmedicin från Hjällbo vårdcentral som tar över efter Ingrid Eckerman från och med nummer 2, 2022.

Vi har fortsatt varit involverade i arbetet med torsdagsmötena. Sen har vi projektet kollegial dialog online som sjösattes under året.

Personliga möten under året, ett axplock:

- Lena Hallengren och alla partiernas socialpolitiska talespersoner
- Flertalet sjukvårdspolitiker i Region Stockholm
- Olivia Wigzell och Thomas Lindén, Socialstyrelsen
- Maj Rom och Lisbeth Löpare, SKR
- Riksrevisionen
- Sofia Wallström, IVO
- Anders Printz, Samsjuklighetsutredningen
- Kontinuerlig kontakt under året med arbetsgrupp från Socialstyrelsen som jobbar med Nära vård
- Cancerfonden
- Nooshi Dadgostar
- Vårdkompetensrådet
- Reumatikerförbundet
- Vårdanalys
- Coronakommissionen
- SPF (Sveriges Pensionärsförening)
- Petra Vogt, ordförande i Nationellt Primärvårdsråd inom kunskapsstyrning
- Marie Morell, ordförande SKRs sjukvårdsdelegation

Möten där SFAM varit representerade, ett axplock:

- Nätverket för cancers arrangemang på internationells cancerdagen
- Vårdarenan (Dagens Medicin)
- Glesbygdsmedicinsk kongress
- Vitalis
- Föreläsning för ST-läkare Södra Bohuslän
- Föreläsning för ST-läkare Gävleborg
- Diabeteswebinarium och "maktmingel" i anslutning till digital Almedalsvecka
- NFGP-möte i Oslo

- Kontakt med både politiker och högre tjänstemän i Region Gävleborg i samband med att de föreslog sänkningar i kompetenskraven på vårdcentralerna i regionen.
- Seminarium SIDI (Swedish Institute for Drug Informatics)
- FLISA-konferens om prehospital vård
- Invigningstal på Projekt Lipödems stämma
- Paneldebatt på Patientriksdagen
- Föreläsning och deltagande Allmänläkardygnet SFAM Storgöteborg
- Föreläsning och panel på State of the art Covid (SLS)
- Wonca World Council
- Wonca Europe Council
- Workshop med Primärvårdskvalitet ang indikatorer för fast läkare
- Socialstyrelsen arbetsgrupp för Nationellt hälsovårdsprogram för barn och unga

SFAM i Media, endast debattartiklar, ett axplock:

210115: <https://www.svd.se/personligt-ansvar-har-glomts-bort-i-varden>

210115: <https://www.dagensmedicin.se/opinion/debatt/stoppa-forsaljningen-av-1177-till-kry/>

210120: <https://www.expressen.se/debatt/darfor-slutar-jag-pa-tensta-varldcentral/>

210124: <https://www.svd.se/magnus-isacson-jag-ar-en-stor-foresprakare-av-patientmakt>

210323: <https://www.dagensmedicin.se/opinion/debatt/personligt-ansvar-ar-bra/>

210408: <https://www.svd.se/sa-raddar-vi-svensk-primarvard>

210521: <https://lakartidningen.se/aktuellt/kronika/2021/05/oinformerade-patienter-blir-mer-otrygga-och-tar-darmed-langre-tid/>

210615: <https://www.svd.se/en-bisarr-varldmarknad--nagot-maste-goras>

210804: <https://www.svd.se/varden-forsummar-den-personliga-relationen>

210811: <https://www.expressen.se/debatt/forbud-apoteken-att-aga-varldgivar/>

210826: <https://www.svd.se/adhd-uppdrag-skulle-sanka-varldcentralerna>

210830: <https://www.dn.se/insandare/andra-fria-varldvalet-for-att-stoppa-natlakarforetagen/>

210906: <https://www.dn.se/debatt/svagt-vetenskapligt-stod-for-effekten-av-riktade-halsokontroller/>

211003: <https://www.aftonbladet.se/a/y4OxrJ>

211122: <https://www.aftonbladet.se/a/8QXg51>

211215: <https://lakartidningen.se/opinion/debatt/2021/12/viktigt-varna-vetenskapligt-arbete-under-specialisttjanstgoring/>

211223: <https://www.dn.se/insandare/sjukvarden-maste-prioriteras-i-nasta-ars-val/>

Samverkan med Svenska Läkaresällskapet:

2021 var året då SFAM blev en medlemsförening i SLS från att tidigare ha varit en sektion. Det innebär att man nu som SFAM-medlem automatiskt blir medlem även i SLS. Samarbetet mellan

SFAM och SLS har varit mycket gott under året och vi har bland annat haft bra stöd från SLS kansli med torsdagsmötena men även en hel del annat.

Under pandemin har ett specialitetsövergripande diskussionsforum bildats och haft möten cirka en gång per månad. SFAM har främst representerats av Panteha Hatefi i detta forum.

Vid SLS digitala fullmäktige representerades SFAM av Magnus Isacson, Panteha Hatefi, Andreas Thörneby och Lisa Sallmén.

Under året har två allmänläkare, Sanna Althini och Karin Rådholm, suttit i SLS nämnd. I nämnden representerar man inte en medlemsförening utan hela läkarkåren men vi är glada över att det finns två allmänläkare med som för fram det allmänmedicinska perspektivet.

Remisser

Nedan en sammanställning av de remisser eller liknande skrivelser som varit aktuella under 2021. Oftast har begäran om remissvar skickats ut till råd eller nätverk eller ibland enskilda medlemmar för synpunkter, underlag eller fullständiga remissvar. Tack till alla er som bidragit!

SFAMs remissvar (2021)

- SKR: Vårdprogram för kronisk njursjukdom
- SLS: Fast omsorgskontakt i hemtjänsten (SOU 2020:70)
- SLS, Sif, Transportstyrelsen: Översyn av TSF 2010:125
- SLS, Sif, Socialstyrelsen: Meddelandeblad rörande fast läkarkontakt mm
- SLS, Sif: Försäkringsmedicinskt beslutsstöd Covid
- SLS, Sif, Socialdepartementet: Informationsöverföring inom vård och omsorg (SOU 2021:4)
- SLS, Transportstyrelsen: Ändring av föreskrifter och allmänna råd TSF 2010:125
- SLS, Sif, Socialdepartementet: Vaccinationsprogram pneumokockvaccination
- SLS: Screening CF
- SLS, Sif, Socialstyrelsen: Vägledning – Stöd för arbetssättet med fast läkarkontakt
- SLS, Sif, Socialdepartementet: Börja med barnen! En sammanhållen god och nära vård för barn (SOU 2021:34)
- SLS, Sif, Socialdepartementet: God och nära vård – Rätt stöd till psykisk ohälsa (SOU 2021:6)
- SLS, Socialdepartementet: Vägen till ökad tillgänglighet – långsiktig, strategisk och i samverkan (SOU 2021:59)
- SLS, Socialdepartementet: Riksentressen i hälso- och sjukvården – stärkt statlig styrning för hållbar vårdinfrastruktur (SOU 2021:71)
- Sif: Vilja välja vård och omsorg – En hållbar kompetensförsörjning inom vård och omsorg om äldre
- Sif: En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet (SOU 2021:69)
- Sif: Utbildningsregioner – regioner med ett särskilt utbildningsuppdrag
- SLS, Sif, Socialdepartementet: Slutrapport Nationell insamling av registeruppgifter från primärvården (S2019/03056)
- SLS, Sif: Reglering av privata sjukvårdsförsäkringar – ökad kunskap och kontroll (SOU 2021:80)
- SLS, Sif: Slutbetänkande Börja med barnen! (SOU 2021:78)

Remissvar avseende nationella vårdprogram

Hudlymfom

Sköldkörtelcancer

Vårdprogram och SVF för cancerområdet

Standardiserat vårdförlopp för tjock- och ändtarmscancer

Nationellt vårdprogram för bröstcancer
Nationellt vårdprogram för lungcancer
Nationellt vårdprogram för njurcancer
Nytt dokument Nationellt vårdprogram för tjock- och ändtarmscancerscreening

Projekt

Socialstyrelsen har beviljat SFAM 2 120 000 kr i statsbidrag för 2021 för insatser som främjar arbetet med prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor. Insatserna har bestått av tre olika aktiviteter:

1. Att förebygga ohälsosamma levnadsvanor – kompetens, ledarskap och ansvar
2. Utvärdering av ett systematiskt arbetssätt för levnadsvanor hos patienter med psykisk ohälsa i primärvården
3. Podcasts (SFAMpen)

1. Att förebygga ohälsosamma levnadsvanor – kompetens, ledarskap och ansvar

Projektledare: Ulf Måwe, Susanna Althini och Andreas Lindmark.

Det sedan 2018 och framåt genomförda projektet innebar uppbyggnad av ett stabilt nätverk av specialister i allmänmedicin lämpat för framtida utvecklingsprojekt, ökad medvetenhet och kompetens rörande livsstilsfrågor, nya interaktioner och mentorstöd för deltagarnas egna lokala projekt, ökat intresse och kreativitet för att påverka levnadsvanor, utvecklingsfrågor samt integrering av riktlinjer i fortbildningen.

Sedan april 2020 har det tillkommit SFAMs digitala torsdagsmöten, dokumenterade på projektets You-Tube kanal ([SFAMs torsdagsmöten - YouTube](#)).

2021 har sammanlagt 21 digitala kvällsmöten på 1.5h, 20 digitala lunchmöten på 50-60' samt 13 eftermiddagsmöten 13.30-15 respektive 7 eftermiddagsmöten 16-17 genomförts. SFAMs torsdagsmöten har skapat ett omfattande filmmaterial som behövde bearbetas och presenteras på så sätt att allmänläkare på samtliga hälsocentraler i Sverige kan ha en nytta av detta i kollegial dialog och vid förbättring av levnadsvanearbetet på sin arbetsplats. Eftersom bidraget beviljades så sent som 2021-06-03 har upparbetningen av detta inte kunnat komma i gång förrän hösten 2021. Projektledningen har förstärkts genom anställning av en specialist i allmänmedicin. Externa resurser i form av kommunikationsstöd och IT-stöd har använts.

En redaktion byggdes upp som arbetar med programinnehåll och en redaktionsstyrelse som har huvudansvaret för organiseringen bakom programmet. Samarbete med Svenska Läkaresällskapets kansli har etablerats som bistår med kommunikationsinsatser (annonsering/möteskallelser mm) samt kompetens och resurs att bygga upp en webbsida för spridning av filmmaterialet.

Genom reflektion och samtal och information i digitala kollegiala möten har deltagande allmänläkares medicinska kompetens stärkts och utvecklats. Förmåga att adoptera och använda nya riktlinjer och arbetssätt med tillämpningen vid behandling av ohälsosamma levnadsvanor har utvecklats och förstärkts. Att ta professionellt ansvar och ledning har varit ett genomgående tema.

Socialstyrelsens medel till detta projekt har möjliggjort att det nu finns en konkret plan att etablera en permanent redaktion för SFAMs torsdagsmöten inom SFAM för en fortsatt nationell kollegial dialog.

2. Utvärdering av ett systematiskt arbetssätt med levnadsvanor hos patienter med psykisk ohälsa i primärvården

Veronica Milos Nymberg^{1,2}, Peter Nymberg^{1,2}, Miriam Pikkemaat^{1,3}, Susanna Calling^{1,4}

Kort projektredovisning

Patienter med psykisk ohälsa har ökad risk för morbiditet jämfört med resten av befolkningen, relaterad till högre risk för fetma, diabetes och kardiovaskulära sjukdomar. Det finns evidens för att individualiserade program ger bättre effekter på hälsa och kardiovaskulära riskfaktorer jämfört med generell screening av livsstil i befolkningen. Den svenska modellen Hälsokurvan omfattar en kombination av frågor kring mat, fysisk aktivitet, ärftlighet, rökning, alkohol, stress och psykisk ohälsa och mätningar som BMI, blodtryck och blodfetter. Vårdcentralen Laröd införde Hälsokurvan 2019 som screeningsinstrument. En pilotstudie genomfördes för att testa metoden och beskriva baslinjevariablerna för de inkluderade patienterna med psykisk ohälsa, för att senare kunna genomföra en större studie på flera vårdcentraler i olika regioner.

64 patienter som sökte vårdcentralen pga depression, ångest, oro, sömnstörning och stressrelaterade besvär rekryterades opportunistiskt och kronologiskt från projektstart i februari 2020. Nästan 43% av deltagarna hade den högsta risknivån (4) för midje-stusskvot (MS-kvot) och höga risknivåer (3 och 4) för området som uppskattade fysisk inaktivitet. 31% av kvinnorna och 41% av männen i den studerade populationen var feta (BMI ≥ 30 kg/m²), 40% av kvinnorna och 47% av männen var överviktiga (BMI=25-29.9 kg/m²).

Samtliga deltagare i vår studie rapporterade minst en påverkbar levnadsvana med ökad risk för utveckling av diabetes eller kardiovaskulär sjukdom på sikt. 43% av de inkluderade patienterna hade höga risknivåer på MS-kvot och fysisk inaktivitet. Vi hittade också andra välkända riskfaktorer som förhöjt blodtryck, blodglukos eller kolesterol hos flera individer utan tidigare kända kroniska sjukdomar.

Sammanfattningsvis visade pilotprojektet med Hälsokurvan hos personer med psykisk ohälsa som söker primärvården att alla deltagare hade minst en förändringsbar levnadsvana som ger förhöjd risk att senare utveckla diabetes eller kardiovaskulär sjukdom. Vi föreslår att den här patientgruppen ska studeras närmare, och att en större kohort med långtidsuppföljning borde genomföras.

3. Podcasts (SFAMPen)

Under 2021 har ST-rådet fortsatt med podcasten SFAMPen, för fortbildning för specialister och ST-läkare i allmänmedicin. Totalt har 8 avsnitt spelats in. Teman har berört njurmedicin, BVC, Nära vård-omställningen, våld i nära relationer, prioriteringar i vården, fortbildning, Borgholmsmodellen, forskning och utveckling i primärvård samt kontinuitet. SFAMPen har totalt haft 4000 lyssningar under året. Den har använts i fortbildningsaktiviteter.

Möten och kongresser

Fullmäktigemöte

SFAMs fullmäktigemöte hölls pga corona-pandemin digitalt den 19 maj 2021.

Svensk allmänmedicinsk kongress 2021

SFAMs kongress kunde slutligen genomföras i maj 2021 i Åre efter att pga pandemin ha blivit uppskjuten två gånger. Arrangörsgruppen utgjordes av Cornelia Brusmark, Nicklas Wärme, Emma Nyström, Lena Lilja, Simon Carlquist och Kristina Halldorf. Kongressen genomfördes semidigitalt, men en del presentatörer på plats i Åre och en större andel hemifrån. Totalt deltog 480 personer, varav 397 digitalt. 23 utställare deltog, även här merparten digitalt, genom tipsrundor och möjlighet till kommunikation via chatt. En mindre middag med underhållning hölls för de som var på plats. Det blev en annorlunda men ändå lyckad kongress, med som vanligt en stor bredd på det vetenskapliga programmet

ST-dagarna i allmänmedicin

ST-dagarna 2021 ställdes in pga pandemin men planeras 14-16 september 2022.

Nationella kvalitetsdagen för primärvård

Se redogörelse under SFAM-Q.

Föreningens lokalföreningar, råd, nätverk, tidskrifter med mera

Flera remisser och förfrågan om nomineringar till externa grupperingar har skickats ut till lokalföreningar, råd och nätverk. Styrelsen har som ambition att träffa representanter för råden regelbundet i samband med styrelsemöten.

Lokala SFAM

Det finns 26 aktiva lokalavdelningar i hela landet. Aktiviteterna i föreningarna är varierande, några har egna hemsidor och flera är ansvariga för fortbildningen inom allmänmedicin i sitt landsting. Lokalföreningarna sänder fullmäktige till SFAMs årsmöte, en per påbörjat trettiotal medlemmar.

Forskningsrådet

Forskningsrådet representeras våren 2022 av följande personer:

Anna Nager, Stockholm (ordförande)

Stefan Jansson, Örebro

Andreas Stomby, Linköping/Jönköping

Susanna Calling, Malmö/Lund

Malin Sjöström, Östersund/Umeå

Hans Thulesius, Malmö/Kalmar

Björn Landström Västra Götalandsregionen

För närvarande finns ingen representant från Uppsala.

Forskningsrådet har sammanträtt tre gånger:

- 13 oktober 2021, digitalt möte för diskussion om sammanställning av artiklar om D-vitamin och Covid-19 samt förslag om resestipendium för presentation vid forskningskongress
- 1 december 2021, digitalt möte om abstrakts till kongressen, som representanter i den vetenskapliga kommittén till kongressen
- 28 januari 2022, digitalt möte om årets allmänmedicinska avhandling 2021

Forskningsrådet arbetar med att stödja den vetenskapliga allmänmedicinen och är styrelsens organ för att hitta forskningserfarna kollegor till nationella expertgrupper. Andreas Stomby har varit medlem i SFAMs styrelse som vetenskaplig sekreterare. Andreas Stomby har representerat SFAM i SAFU (Samling för Allmänmedicinsk Forskning och Utbildning) som är en samverkan mellan Distriktsläkarföreningen, SFAM och de allmänmedicinska institutionerna. Även andra medlemmar i forskningsrådet har deltagit i SAFU, men då som representanter för sina institutioner. Syftet med SAFU är att gemensamt driva ett arbete för att synliggöra, utveckla och förstärka den allmänmedicinska forskningen och utbildningen som en del av en nationell reform för primärvården i Sverige. Forskningsrådet har i den vetenskapliga kommittén till SFAMs kongress i Gävle 2022 bedömt till kongressen inkommande abstrakts.

Hans Thulesius är svensk redaktör för SJPHC (Scandinavian Journal of primary Health Care) och SFAMs representant i EGPRN (European General Practice Research Network). Anna Nager är sedan december 2021 tillsammans med Hans Thulesius svensk redaktör för SJPHC.

Anna Nager och Hans Thulesius har för SFAMs räkning besvarat ett flertal remisser avseende Standardiserade vårdförlopp och Nationella vårdprogram för olika cancersjukdomar.

Stefan Jansson är sedan 2018 ordförande i Nationella Arbetsgruppen för Diabetes (NAG-D), inom programområde endokrina sjukdomar i regioners system för kunskapsstyrning.

En av forskningsrådets uppgifter är att utse årets allmänmedicinska avhandling. Forskningsrådet kunde spåra fem publicerade avhandlingar skrivna av allmänläkare i Sverige under 2021. Priset gick till Lisa Kastboms avhandling *"A good death from the perspective of patients with severe illness and advance care planning (ACP) in patients near end-of-life"*. Motiveringen lyder: "Avhandlingen beskriver en viktig grupp svårt sjuka patienter inom primärvård som ibland kommer i skymundan. Avhandlingen har med god forskningsmetodik och ur olika perspektiv belyst vården nära döden bland patienter med cancer och patienter på särskilt boende, SÄBO. I avhandlingen beskrivs patienters uppfattning av en god död samt vårdpersonals arbete med och anhörigas erfarenheter av vårdplaner. Resultaten är viktiga för att stödja arbetet med vårdplan i livets slutskede där både patient och anhöriga involveras.

Utbildningsrådet

Under 2021 har rådet gjort en omstart med delvis nya medlemmar. Charlotte Hedberg, Eva de Fine Licht och Helena Schildt Tossman som deltagit i rådets arbete under många år har rekryterat nya kollegor och planerar att successivt trappa ner sitt engagemang.

Nya i rådet:

Christina Vestlund (ST-studierektor, VGR) *sammankallande/kontaktperson*

Tova de Ruvo Lohmann (enhetschef AT/ST-enheten Akademiskt primärvårdscentrum, Stockholm)

Katarina Bengtsson (klinisk lärare läkarprogrammet Lund)

Anna Beck (ST-studierektor, Allmänläkarkonsult, Region Norrbotten)

Rådet har deltagare med bred kompetens inom alla delar av läkarutbildning. Såväl studierektorer som arbetar med läkarstudenter/AT/BT och ST i sina regioner och kliniska lärare inkl adjunkt med insyn i gamla och nya läkarutbildningen. Deltagarna har en geografisk spridning från Skåne till Norrbotten, via Västra Götaland och Stockholm men **vi välkomnar kollega/kollegor från fler regioner.**

Tova har varit drivande i att sammanställa svar till SoS ang allmänmedicins önskemål om SK-kurser för nästa år. Ett försök att konkret beskriva det reella behovet av kurser för alla ST i allmänmedicin gav ingen respons, vi får fortsätta vara glada för de få kursplatser som våra ST-läkare kan få tillgång till när det gäller SK-kurserna. Arbetet fortsätter, Tova är kontaktperson mot SoS.

Rådet har fått styrelsens uppdrag att skriva rekommendationer till nya målbeskrivningen för specialisttjänstgöring i allmänmedicin HSLF-FS 2021:8. Arbetet är påbörjat. Vi har haft kontakt med rådet för sköra äldre och kommer att samråda med fler råd och expertis samt studierektorsnätverket innan ett färdigt förslag tas fram. Arbetet fortgår våren 2022.

Under året har vi haft 5 möten, alla digitala kvällsmöten via Zoom. Vi har fått uppdateringar av Charlotte och Katarina om arbetet med nya läkarutbildningens delmål, med fokus på allmänmedicin. Diskuterat och bytt erfarenheter om införande av nya målbeskrivningen och BT.

Strukturer att arbeta vidare på är tex kommunikationen mellan utbildningsrådet och studierektorsnätverket. Vi hoppas också kunna delta mer aktivt i något av SFAMs torsdagsmöten under 2022.

För övrigt har utbildningsrådet:

- deltagit digitalt i SFAMs årsmöte (Åre)
- deltagande studierektorer har deltagit i Nationellt studierektorsmöte
- EURACT – Eva de Fine Licht (separat verksamhetsberättelse)

Fortbildningsrådet

Fortbildningsrådet har under 2021 bestått av Anders Lundqvist (ordförande), Eva Pulverer Marat, Gösta Eliasson, Susanna Althini, Karin Ranstad, Nikos Georgiannos, Jannike Norström och David Gyll. Rådet har haft sex videomöten. Pandemin har inte gjort det möjligt med fysiska möten. I rådet har vi informerat varandra fortlöpande om vad som pågår för att befrämja fortbildningen runt om i landet. Vi har olika roller, ingår i olika nätverk och ger varandra stöd. SFAMs fortbildningsprojekt har engagerat flertalet i rådet, i synnerhet Susanna som är med i styrgruppen. Torsdagsmötena har rönt stor uppskattning och vi har följt projektets framväxt med stort intresse. Hittills har man kunnat se de inspelade sändningarna i efterhand på Youtube. En egen webbsida planeras och sammanställningen har krävt en stor arbetsinsats. En redaktionsgrupp svarar för programmets utveckling. Projektet upphörde vid årsskiftet och kommer nu att integreras i SFAMs ordinarie verksamhet. Rådet får nya arbetsuppgifter. Karin och Nikos är kursgranskare, och arbetet under året har handlat om att fortsätta skapa en hållbar infrastruktur med prislista och avtalsfrågor. Ett eget konto i SFAM har tillkommit. David har uppdaterat hemsidan och han har fortsatt arbetet med länksamlingen, nu inkluderande frågor att diskutera i grupp i samband med visning. Rådet har medverkat vid två fortbildningssamordnarmöten på Zoom under året. En het fråga som vi har berört är hanteringen av Postcovid-problematiken. Lärdomar från digital vs fysisk fortbildning. Under sommaren sammanställde Anders rådets remissvar på SLS förslag till Hippokratesrevision. Kunskapsstyrningens framväxt har blivit föremål för diskussion. Susanna och Gösta rapporterade från SLS vars fortbildningspolicy genomgår en bearbetning.

Kvalitets- och patientsäkerhetsrådet (SFAM Q)

Medlemmar: Rita Fernholm (ordförande), Eva Arvidsson, Jenny Berggren, Christer Rosenberg, Fredrik Berntsson Semb, Marek Czajkowski, Elisavet Pataridou, Naldy Parodi Lopez och Ulrika Elmroth.

Magnus Isacson är adjungerad ledamot i rådet i egenskap av styrelsens representant.

Nationella kvalitetsdagen för primärvård: Pga. Pandemin blev det ett lunch-webbinarium 2021-04-08 på temat covid och patientsäkerhet (Utvärderingen 4,6 på en skala 1–5) och ett 2021-11-12 på tema prioriteringar. Dessa spelades in så de i efterhand finns tillgängliga via Läkaresällskapets Youtube-kanal. Deltagarantal ca 40–60 per tillfälle.

Arbetet med Nationell PrimärvårdsKvalitet (PVQ) fortskrider och börjar användas på allt fler vårdcentraler. Arbeta med att bygga upp patientsäkerhetsindikatorer inom PVQ under namnet "Säker Vård" är genomfört.

SFAM Q har uppdaterat innehållet på sin del av hemsidan

Eva Arvidsson har varit representant för EQUIP (European Association for Quality improvement in Family Practice). Hon är också medlem i EQUIPs styrelse.

Kompetensvärderingsrådet

Medlemmar: Ulf Måwe (ordf), Bibbi Breitholtz, Cecilia Ryding, Elisabeth Månsson Rydén, Erland Svenson, Hamed Shayegh, Gunilla Byström, Gunilla Steninger, Gunilla Östgaard, Gunnar Axelsson, Inge Carlsson, Jonas Sjögren, Karin Lindhagen, Kirsten Nilsson, Meta Wiborgh, Robert Svartholm.

Allmänt: Året präglades av covid-pandemin samt den drastiska ökningen av antalet anmälningar till Mitt-i-ST – dubbelt så många som under föregående femårsperiod.

Mitt-i-ST: Antal anmälningar var cirka 450 att jämföra med förra årets 230. Ökningen var särskilt markant i regionerna Stockholm och Skåne, och rådet har haft särskilda kontakter med studierektorerna där. Det är glädjande att intresset ökar, samtidigt som det ställer stora krav på planering för att värva fler värderare. Kirsten Nilsson är samordnare i samarbete med Katarina Boltenstern som sköter det administrativa.

Specialistexamen: 24 examinander genomförde examen 2020–2021, tre blev delvis klara och fortsätter, och 23 har inlett examensprocessen för läsåret 2021–2022. Examensavslutningen vid kongressen i Åre 2021 genomfördes delvis digitalt på grund av pandemin. Karin Lindhagen är samordnare.

ASK: Se årsberättelse för ASK-nätverket.

Kompetensvärderare och kurser: Det finns cirka 75 aktiva Mitt-i-ST-värderare och examinatorer. Fler behövs både för Mitt-i-ST och examen. Den årliga kursen för utbildning av kompetensvärderare i vecka 3 på Stjärnholm ställdes in på grund av covid-pandemin. Under hösten hölls kurser i Värmland och Skåne med 16 resp 21 deltagare, och planering inleddes för fyra extra kurser utöver vecka-3-kurs under 2022.

Kvalitetsutveckling: Rådet har haft flera videomöten och omfattande e-postkontakter under året. Arbetsutskottet (Ulf, Robert, Karin) har haft täta kontakter.

Hemsidan: Rådets del av SFAMs hemsida hanteras av Karin Lindhagen.

Kansli: Katarina Boltensstern hanterar administrativa uppgifter för Mitt-i-ST. Rådet har också stöd från SFAMs kansli av Heléne Swärd.

ST-rådet

ST-rådet medlemmar: Susanne Steen (ordf), Ulrika Elmroth, Edvin Hammargren och Nadia Kathan.

ST-rådet har haft sparsamt med aktiviteter under 2021. Planerat årsmöte inställt i och med pandemin. Vi har haft kontakt med arrangörer inför planering av pregress 2021 resp 2022. Under våren 2021 har vi haft ett par planeringsmöten för ffa podd-planering. Deltagande på Pregress för ST-läkare i Åre med föredrag om "Varför Primärvård" hölls av Susanne Steen.

Under 2021 har ST-rådet fortsatt med podcasten SFAMpen, för fortbildning för specialister och ST-läkare i allmänmedicin. Totalt har 8 avsnitt spelats in. Teman har berört njurmedicin, BVC, Nära vård-omställningen, våld i nära relationer, prioriteringar i vården, fortbildning, Borgholmsmodellen, forskning och utveckling i primärvård samt kontinuitet. SFAMpen har totalt haft 4000 lyssningar under året. Den har använts i fortbildningsaktiviteter.

Vasco da Gama: 2021 har det ej varit några kända aktiviteter.

Rådet för sköra äldre i primärvården

Ordförande: Sonja Modin Stockholm, Rådsmedlemmar: Gunnar Carlgren Linköping, Jenni Fryxell, Skellefteå, Christina Grzechnik-Mörk Uppsala, Magnus Nord Linköping, Eva Oscarsson Sundsvall, Lena Pomerleau Nacka, Solveig Wanland Skövde och Anders Wimo Nordanstig Hälsingland. Ytterligare några allmänläkare är adjungerade till rådet och deltar i våra e-postkontakter.

Rådet har haft åtta videomöten.

En kortversion av **Utvidgad primärvård**, om vården av sköra äldre, har tagits fram. Vi var medförfattare till **Sköra äldre måste få den vård de behöver** i Dagens Medicin där läkarmedverkan i äldrevården diskuterades. Ett webinarium **Utvidgad primärvård** då resultatet av olika projekt presenterades. En semidigital workshop under kongressen, **Utmaningen: att skapa en utvidgad primärvård för sköra äldre**. Vi har tagit del av erfarenheter från Skellefteå där man använt digitala verktyg, bl a för att hitta lösningar på läkarbrist vid SÄBO. Vi har följt hur Närvården utvecklas och diskussionen om MAL och läkare i äldrevården.

Dokument från rådet har skickats till beslutsfattare som arbetat med frågan om sköra äldre. En medlem i rådet är med i arbetet i Nationellt Program Område (NPO) Äldres Hälsa och flera kommer att delta i Nationella ArbetsGrupper (NAG) kring sköra äldre. Vi planerar att utveckla och marknadsföra vår del av SFAMs hemsida så den kan fungera som kompetensportal i arbetet med sköra äldre. Ett internat planeras januari 2022 för att påbörja detta arbete, uppdatera dokumentet Utvidgad primärvård och utveckla rådets arbete

Rådet har bidragit till SFAMs remissvar SOU 2020:70 Fast omsorgskontakt i hemtjänsten, SOU 2021:4, Informationsöverföring inom vård och omsorg, Kapitel 13, SOU 2021:52 Vilja välja vård och omsorg.

Rådet för levnadsvanor

Medlemmar: Malin Skogström (ordförande), Sven Wåhlin, Lars Jerdén, Hans Lingfors, Mikael Wibom, Mats Neumann och David Iggman.

Följande ledamöter har varit med under året, men avsagt sig sitt uppdrag under hösten: Åsa Thurfjell, Adrian Razmgah.

Möten: 6 digitala möten under 2021, via Teams.

Dialog och medverkan kring vad som pågår inom kunskapsstyrningen

Dialog med ledamöter som jobbar med framtagandet av Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling. Nästan alla i SFAM-L deltog i nationella dialogmöten våren 2021 kring vårdprogrammet och påverkade utformningen. Vårdprogrammet publiceras i januari 2022.

ST-utbildning, delmål B2, sjukdomsförebyggande arbete

Eftersom nästan alla i gruppen är aktiva i den egna regionens ST-utbildning i Sjukdomsförebyggande arbete, har input givits till den kartläggning som gjorts via Nationellt programområde levnadsvanor. Kartläggningen tas vidare av NPO levnadsvanor till Svenska Läkaresällskapet, preventionskommittén. Syftet med kartläggningen är att inspirera till att utveckla utbildningarna samt att ge ett nationellt perspektiv på vad som bör ingå.

Erfarenhetsutbyte

Då alla har en aktiv roll inom levnadsvaneområdet i respektive region, har erfarenhetsutbyte skett kring utbildningar, riktlinjer, riktade hälsosamtal och olika preventionsmodeller.

Rådet för hållbar diagnostik och behandling

I rådet ingår vid årets utgång: Malin André, Ulrika Elmroth, David Gyll, Josabeth Hultberg, Jan Håkansson, Minna Johansson, Oskar Lindfors, Hålfðán Pétursson (ordförande), Jonas Sjögren och Staffan Svensson. Styrelserepresentant är Andreas Thörneby.

Rådet har ambitionen att kunna vara en resurs inom SFAM när det gäller frågor som rör överdiagnostik och överbehandling, onödiga vårdinsatser och ohållbart resursanvändande inom vården, samt att lyfta dessa frågor på nationell nivå. Rådet har samarbetat med SLS arbetsgrupp Kloka kliniska val, vars syfte är att sondera förutsättningar för ett nationellt specialitetsöverskridande initiativ inspirerad av det internationella Choosing Wisely initiativet. Bl a medverkade SFAM-H på arbetsgruppens symposium den 8/10 och arrangerade i samarbete med arbetsgruppen den 25/3 ett SFAM torsdags-webbinarium under rubriken *Choosing Wisely i Sverige?*

Rådet bidrog till SFAM kongressen i Åre med en workshop om Choosing Wisely och ett symposium om testosteronbehandling. Josabeth Hultberg höll ett föredrag på Etikdagen den 29/11 som organiserades av SLS och Läkarförbundet. Minna Johansson föreläste på ett internationellt symposium (*Scientific evidence of limited workup*) i april som arrangerades av Journal of Internal Medicine och Svensk internmedicinsk förening. Rådet rapporterade om symposiet i tidskriften AllmänMedicin (2021;3:39-40). Dessutom har rådets medlemmar hållit ett antal föredrag på temat hållbar vård, överdiagnostik och -behandling, i mindre och större lokala sammanhang för allmänläkare, ST-läkare och primärvårdspersonal landet runt.

SFAM-H fick två debattartiklar publicerade i Läkartidningen under året: *Pandemin bör bli startskottet för svenskt »Choosing Wisely«* (Läkartidningen.se 2021-03-17) och *Primärvården kan ge god vård vid långvariga symptom efter covid-19* (Läkartidningen.se 2021-05-17).

Nätverk

Nätverket för konsultation

Staffan Ahlkvist staffan.ahlkvist@gmail.com.

Nätverket för fortbildningssamordnare

Nätverket består av ett 30-tal allmänläkare med regionala eller lokala fortbildningsuppdrag.

Nätverksmöten ger deltagarna möjlighet att utbyta tips och idéer om innehåll och organisation när det gäller lokala och regionala fortbildningsaktiviteter. Nätverket stöds av SFAMs fortbildningsråd och deltagarna brukar träffas två gånger per år. Värdskapet cirkulerar mellan deltagarna. Under 2021 har genomförts två digitala möten, ett i april och ett i november med 6–10 deltagare.

Sammanställande har varit Gösta Eliasson.

SPUR-inspektioner – samordning

Socialstyrelsen föreskriver att utbildning för ST-läkare ska granskas av extern aktör och att den bör genomföras vart femte år. Regionerna upphandlar granskningar enligt SPUR-modell för sina utbildande enheter. Dessa granskningar administreras av Lipus AB, ett bolag ägt av Sveriges läkarförbund. Läkarförbundets specialitetsföreningar utser samordnare med uppgift att rekrytera, fördela och utbilda inspektörer inom den egna specialiteten. Samordnare under 2021 har varit Gösta Eliasson och Louise Wänström. Under 2021 SPUR-inspekterades 128 vårdcentraler.

ASK (Allmänläkares självvärdering i kollegial dialog)

Projektet ASK syftar till att utveckla former för kontinuerlig värdering av kompetens hos erfarna allmänläkare, och utveckling av fortbildningsplanering med fokus på individen. Nätverket har ett 30-tal deltagare. Vi har ett medlemsblad i form av Nyhetsbrev och har kontakt via mail. Nätverket har normalt årliga seminarier, oftast i samband med kongresserna. I Åre 2021 hölls ett seminarium med ett tiotal deltagare på plats och via länk. Höstseminarierna de senaste två åren har pga pandemin blivit inställda.

För intresserade av ASK finns en video där två ASK-deltagare deltar: Gunilla Byström är Ask-mentor och Gerd Ahlén ASK-deltagare. Den finns tillgänglig på nedanstående som länk

<https://www.youtube.com/watch?v=YQQ2YGJK0zs&feature=youtu.be> Mer information finns på [SFAM:s hemsida](#).

Under kongressen 2022 kommer ett seminarium att hållas.

Nätverket arbetar nära kompetensvärderingsrådet, och en del av verksamheten finansieras den vägen. Kontakta Robert Svartholm eller Gunilla Byström: polarull.svartholm@telia.com, eller gunilla.bystrom@planningtools.se.

SFAMs nätverk för infektionssjukdomar

SFAMs nätverk för infektioner har under 2021 inte haft några fysiska eller digitala träffar på grund av pandemin. Under 2022 hoppas vi kunna arrangera den konferens som skulle genomförts 2020.

Nätverk för Balint-intresserade allmänläkare

Sonja Holmquist är tillsammans med Dorte Kjeldmand representanter för nätverket. Under året har nätverket varit tillgängliga för frågor från intresserade kollegor angående Balintverksamhet.

En sedan länge efterlängtd Balintkonferens kunde genomföras i april 2021. Temat för konferensen var: "Hur kan vi förstå sorg - vår egen och andras - i möten med patienter och anhöriga". Mötet hölls på vackra Biskopsgården i Växjö april 2021.

Svensk förening för medicinsk psykologi har en auktorisationskommitté för evaluering av Balintgruppleddare. Arbetet att ta fram nya Balintgruppleddare pågår och i augusti hölls en studiedag i Stockholm för blivande Balintledare och det har nu formats en grupp av blivande Balintledare från olika delar av landet som påbörjat sin Balintledarutbildning.

Information om Balintgrupper finns på SFAMs hemsida, Balint finns i SFAMs kurskatalog med angivna CDU poäng. Svensk förening för medicinsk psykologi (**Fel! Ogiltig hyperlänkreferens.**) har översikt över aktuella Balintgruppledare och vi kan hänvisa Balintintresserade till dem för att få kännedom om vilka pågående grupper som finns.

Studierektorsnätverket

Pandemin fortsatte att sätta käppar i hjulen för fysiska möten även under 2021. Såväl SR nätverkets på nytt planerade möte under kongressen i Åre i maj och höstens SR-möte på Vår Gård fick ställas in i fysisk form pga pandemin – men båda genomfördes digitalt med stor framgång. Chattrfunktionen fungerar fortsatt bra (pvf@studierektor.com) Här får man snabbt svar på stora och små frågor runt utbildning, strategier och praxis. SR-kollegorna har varit intensivt upptagna med att digitalisera all undervisning, kurser, Mitt-i-ST och planeringsmöten. Förberedelserna för BT blir alltmer konkreta, de första BT-läkarna anställs och de första dispenserna diskuteras. Antalet ST har under året ökat fortsatt och intresset för vår specialitet ökar likaså. Detta leder till trängsel på våra specialistkliniker och brist på obligatoriska kursplatser. Digitaliserade alternativ håller inte alltid samma kvalitet framför allt genom bristen på interaktion och reflektion. Framför allt drabbar det kurser som konsultation och kurser i Allmänmedicinskt arbetssätt. Nya spännande kurser har dock skapats och en del av fördelarna med framför allt "blended learning" kommer sannolikt att behållas även efter pandemin.

Mycket energi har ägnats att tolka den nya ST-målbeskrivningen som gick i kraft sommaren 2021. SFAMs Utbildningsråd jobbar på nya riktlinjer som kommer att presenteras före sommaren 2022 samt i samband med Gävlemötet efter sommaren. Nätverket har också ägnat mycket arbete åt tolkningar av God och Nära vård, ny läkarutbildning och BT/ST författningen.

Tommy Bromander ansvarar förtjänstfullt för SR- matrikeln sen hösten 2020 tillsammans med Helene Swärd. SR-nätverket har ingen formell ordförande vilket får anses vara en brist. Under SFAM konferensen i Borås 2019 utsågs Helena Schildt Tossman och Eva de Fine Licht som kontaktpersoner gentemot styrelsen, men båda dessa har slutat arbeta som SR under året och inga nya kontaktpersoner utsågs under SR mötet i höstas. Tova de Ruvo-Lohmann (tova.deruvo-lohmann@regionstockholm.se) har lovat vara kontaktperson till styrelsen fram till Kongressen i Gävle då ny kontaktperson – kanske helst en ordförande – kan utses.

/Eva de Fine Licht

Nätverk för astma-, allergi- och KOL-intresserade allmänläkare (NAAKA)

Kontakt: Nikolaos Pournaras: naakasekreterare@gmail.com.

Ordförande: Hanna Sandelowsky.

Gastroprima

Kontakt: Lars Agréus, lars.agreus@ki.se.

Svensk förening för Glesbygdsmedicin

Verksamhetsberättelse 2021

Vi har fortsatt arbeta aktivt ut mot omvärlden och 24 mars arrangerades en digital konferens och årsmöte. Styrelsen har under verksamhetsåret haft 10 protokollförda möten. Alla har varit digitala. En stor del av styrelsens arbete har ägnats åt förberedelser för 2022 års konferens i Arvidsjaur. Styrelsens sammansättning har varit; Ordförande: Anna Falk, Ånge. Vetenskaplig sekreterare och suppleant: Lars Agréus, Öregrund, Lina Ärlebrant Storuman. Kassör: Lennart Månsson, Ljusdal. Sekreterare: Lisa Månsson Rydén, Ljusdal. Övriga ledamöter: Anna Westman Hammarstrand, Martin Annsberg Sälen, Sofia Åhman Arvidsjaur. Suppleanter: Heidi Lecoq, Stöde-Sundsvall, Johan Färnkvist Myrviken, Therese Nilsen Orrhult Uppland, Annika Björk Dals Långed. Revisorer: Catharina Persson Ingvarsson, Slussfors (1 år), Tania Ni Strömsund (2år). Valberedning: Catharina Persson Ingvarsson (1 år), sammankallande, Christer Wiklund, Lövånger (2 år) och Carola Alm Övertorneå (3år).

Föreningen har en stabil ekonomi.

Antal betalande medlemmar i föreningen var 57 st vid årsskiftet 2021/2022.

Styrelsen ser positivt på föreningens framtid. Svensk förening för Glesbygdsmedicin fyller fortsatt en stor funktion som nätverk för dem som

arbetar i och har intresse av primärvård i glesbygd, opinionsbildare inom vårdpolitiska frågor och har även en viktig funktion att fylla för vidareutbildning av personal verksamma i glesbygdsmiljö.

Den årliga konferensen 24 mars kom att begränsas till en dag och var helt digital. Johan von Schreebs gav oss internationell utblick. Han beskrev katastrofmedicinska insatser vid den stora explosionen i Libanon, där han bl a visade att det akuta behovet av traumaomhändertagande var förhållandevis snabbt åtgärdat men att ett stort behov uppkom på tillgång till basal primärvård. Glesbygdsmedicinsk forskning presenterades. Ett tema gällde hur glesbygden klarat pandemins första år, där Ana Kareli från Georgien beskrev hur man organiserat vården på landet och i de mindre städerna där. En panel med SFAMs ordförande Magnus Isacson, Riksdagsledamot och tidigare GD för SoS Barbro Westerholm samt glesbygdskollegorna Carola Alm och Christer Viklund gav en bild av pandemiåret som gått, samt diskuterades digitala lösningar och lärdomar.

2021 har vi inte skrivit i tidskriften Allmänmedicin inför konferensen 2022. Vi annonserade i Läkartidningen samt hade en banderoll på lakartidningen.se. En text om föreningen har utformats till EURIPAs kvartalspublikation Grapevine.

2021 och 2022 års stipendium utlystes samtidigt, genom utskick till medlemmar och på hemsidan och ligger kvar minst två år efter tilldelandet tills pandemiläget gör deltagande i Rural WONCA eller liknande glesbygdsmedicinska internationella konferenser möjligt.

Studierektorer Anna Falk Ånge och Catharina Ingvarsson Storuman har fortsatt följa upp, sprida information om samt försöka hålla ihop ett nätverk för studierektorer för att främja de specialdesignade ST blocken i allmänmedicin i glesbygd som finns i inte bara i de nordligaste landstingen utan även i Dalarna, Dalsland, norra Uppland. Frågor kommer till oss via kontakter i SR-nätverket eller via hemsidans kontaktmail om ST med glesbygdsmedicinsk komplettering.

Svensk förening för glesbygdsmedicin har inbjudits till och Anna Falk har deltagit i Fortsatta dialogmöten till SoS arbetsgrupp kring Fast Läkarkontakt och dess arbete med att utforma ett verktyg för att beskriva för chefer och planerare vad en distriktsläkare egentligen gör. Ett remissyttrande har lämnats till Socialstyrelsen. Ett uppföljande dialogmöte planeras 21/2 2022. Föreningens styrelse har även fortsatt deltagit i möten med Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, i referensgrupp Primärvård i glesbygd. Anna Falk inbjöds även av Nationella Kompetensrådet att delta i ett seminarium om "vårdens kompetensförsörjning i landsbygden" (moderator Göran Stiernstedt) på websända Nationell konferens om vårdens kompetensförsörjning 24/9.

Annika Björk höll som föreningens representant i det glesbygdsmedicinska inslaget på årets digitala AT-stämma.

Annika Björk och Martin Annsberg deltog även i förarbetet kring den ATLS-kurs speciellt utformad för deltagare från glesbygdsmedicinska sjukstugor/hälsocentraler som kommer att erbjudas i Umeå Vår hemsida www.glesbygdsmedicin.info har varit viktig för att sprida information och som en kontaktväg för intresserade.

Föreningen har en Facebookgrupp där aktiviteten under året varit låg.

Anna Falk deltog i SLS ordföranderådsmöten 2021.

Lars Agréus har ersatts av Martin Annsberg som representant i arbetsgruppen Nationella riktlinjer för traumalarm.

Therese Nilsen Orrhult har av styrelsen föreslagits till föreningens plats i ATLS Sveriges styrelse.

Martin Annsberg har fortsatt deltagit, efter nominering 2020 av föreningens styrelse, i NAG, "Nationell arbetsgrupp för Omhändertagande av den akut sjuke patienten".

Internationellt har Anna Falk representerat föreningen i EURIPA i International Advisory Board (IAB) och deltagit på onlinemöten inför programarbetet till konferens 23 – 25 september i Siedlce, Polen (hybridkonferens digitalt och fysiskt) samt därefter möten om EURIPAS bidrag till 2022 års Rural WONCA världsmöte på Irland 17-20 juni, WONCAs europeiska konferens i London 28/6-17 2022 och EURIPAs egen årskonferens på Sicilien oktober 2022 och ingår även i en styrgrupp i EURIPA IAB om palliativ vård i olika länders glesbygdsområden.

2022-02-17 utformades denna verksamhetsberättelse av Styrelsen för Svensk förening för Glesbygdsmedicin att gälla fram till godkännande av ordinarie årsmöte 2022/2023.

Anna Falk, Lars Agréus, Lisa Månsson Rydén, Lennart Månsson, Anna Westman, Martin Annsberg, Sofia Åhman, Lina Ärlebrant, Annika Björk Callesen, Heidi Lecoq, Johan Färnkvist, Therese Orrhult.

Nätverk för allmänläkarkonsulter

Kontakt: stentyrberg@outlook.com.

Nätverk för Psykisk ohälsa

Kontakt: Katrin Hagskog Engel, Stockholm.

Under 2021 har nätverket skrivit remissvar från SFAM på betänkandet "God och nära vård, Rätt stöd till psykisk hälsa (SOU 2021:6)". Nätverket har också varit professionsföreträdare i referensgrupp i utredningen "Börja med barnen! En sammanhållen god och nära vård för barn och unga (SOU 2021:34)". Sammanställande i nätverket planerar att vid kongressen i mars/april 2022 träffa nätverket och andra som är intresserade av arbete med psykisk ohälsa i primärvård.

Nätverk för Riskbruk

Kontakt: Charlotte Hedberg, charlotte.hedberg@ki.se.

Tidskrifter

AllmänMedicin

AllmänMedicin är SFAMs medlemstidning. Den utges med fyra nummer per år och läggs även som e-tidning på hemsidan. Upplagan är 2500 exemplar; drygt 2000 till medlemmar och ca 150 till prenumeranter.

Chefredaktör var Ingrid Eckerman. Övriga redaktörer var Karin Lindhagen, Gösta Eliasson, Christer Petersson, Lars Englund, Petra Widerkrantz och Jens Halldin. David Svaninger och Anders Åkvist har varit med på sändlistan. Annika Andén har varit flitig illustratör.

Mediahuset i Fjällbacka – Göteborg, avdelning Skåne, sköter layout, rekrytering av annonsörer, tryckning och utskick. E-tidningen tillverkas i Indien på uppdrag av Mediahuset. Pressläggningstiden från manusstopp till hemsidan är cirka åtta veckor. En vecka senare kommer papperstidningen i brevlådan.

När det gäller teman är Mediahuset beroende av att det finns ett medicinskt tema som attraherar läkemedelsföretagen att annonsera, vilket i sin tur är basen för tidningens ekonomi. Teman under 2021 har varit 1. Vaccination, infektion, pandemic; 2. Hur hanterar vi kunskap? Psykisk ohälsa; 3. Allmänläkarrollen i förändring. Diabetes; 4. Den nya primärvården. Hjärta – kärl.

Vissa artiklar i indexerats i SweMed+, KI:s databas för skandinaviska tidskrifter. AllmänMedicin finns i databasen ArtikelSök.

Någon läsartvärdering har inte gjorts. De reaktioner som chefredaktören mött i olika sammanhang har genomgående varit mycket positiva. AllmänMedicin är den mest besökta sidan på sfam.se.

Användningen av e-tidningen ökar. När ett nytt nummer läggs ut får det omedelbart cirka 1 000 visningar. I slutet av 2021 hade nr 1-2021 visats över 50 000 gånger, och 12 000 användare var registrerade.

ST-läkarna är ett viktigt rekryteringsunderlag för SFAM. Då ST-dagarna ställdes in pga pandemin fanns inte möjligheten att som vanligt förse deltagarna med ett nummer av AllmänMedicin.

AllmänMedicin har sin egen hemsida <https://sfam.se/tidskriften/>. Det gör det lättare att navigera på lässidan för läsaren, och enklare för redaktören att navigera på administrationssidan. Samtliga

nummer av AllmänMedicin finns tillgängliga digitalt, från och med 2018 som e-tidningar.

Ett möte med forskningsrådet, ett redaktionsmöte samt ett möte med Mediahuset avhölls digitalt under våren. I december samlades redaktionen fysiskt i Göteborg, en varm upplevelse efter allt distansumgänge! Mediahuset deltog under en del av mötet.

Planering 2022:

Från och med AllmänMedicin nr 2 tar Jens Halldin över som chefredaktör, efter Ingrid Eckerman.

Ett omtag kan behövas beträffande arbetsmetoder, föreningens ansvar och förnying av redaktionen. Årliga träffar med forskningsrådet och eventuellt andra råd kan vara bra.

Teman för 2022:

1. Standardisering i patientmötet. Allergi
2. Döden, palliativ vård
3. Smärta och trötthet: Mellan friskt och sjukt
4. Vetenskap och beprövad erfarenhet. Urinvägarnas sjukdomar

Utgivningsplanen för 2022 har lagts upp tillsammans med Distriktsläkaren i syfte att utgivningen av de två tidningarna inte sker samtidigt.

Scandinavian Journal of Primary Health Care

The Nordic Federation of General Practice är ett aktiebolag (NFGP ApS) med säte i Danmark. Bolaget ägs av de fem nordiska allmänmedicinska vetenskapliga föreningarna - SFAM är den svenska.

Huvudsyftet med bolaget är att främja allmänläkares roll i primärvården i de fem nordiska länderna Sverige, Norge, Finland, Island och Danmark.

Andra artikeln i bolagsordningen säger att bolaget primärt skall säkra publiceringen av SJPHC.

Chefredaktör för SJPHC var 2020 professor Helena Liira, Helsingfors, som beslutar över alla manuskript som avvisas direkt. Om hon inte avvisar direkt sänder hon manuskript vidare till någon av de nationella redaktörerna, två för vart och ett av de fem nordiska länderna. För Sverige Hans Thulesius och Cecilia Björkelund.

Under 2021 bedömde vi på SJPHC 298 vetenskapliga manuskript varav 164 inskickade under året. SJPHC utgav 4 nummer där 63 originalartiklar och 4 ledare publicerades.

Mer manuskript-statistik 2021 (2020 års siffror inom parentes):

Vi bedömde under året totalt 298 (299) manuskript och 252 (253) beslut om manus togs.

Vi accepterade 69 (55) manuskript.

Vi avvisade 60% (52%) av inkomna manuskript.

Från Sverige kom 33 (40) manuskript, från Danmark 30 (21), från Norge 22 (16) från Finland 10 (10) och Island 1 (0).

För Sverige hanterade Hans Thulesius under året 21 (24) nya manuskript och Cecilia Björkelund 9 (9).

Genomsnittlig granskningstid mellan inlämning och slutgiltigt beslut var:

för 84 (87) avvisade manuskript 52 (64) dagar,

för 69 (55) accepterade manuskript 219 (239) dagar.

Impact factor (2020): 2,58 (2,16); 5 års impact factor 2,79 (2,46)

De fyra mest lästa artiklarna (27 februari 2022) var:

1. "Poor communication on patients' medication across health care levels leads to potentially harmful medication errors". Frydenberg, 2012; (15660 views)
2. "Laboratory tests for pneumonia in general practice: the diagnostic values depend on the duration of illness". Melbye et al 1992 (11184 views)
3. The dilemma of patient responsibility for lifestyle change: Perceptions among primary care physicians and nurses". Jallinoja et al 2007; (9463 views)
4. "Mutual understanding: a communication model for general practice". Hantho, 2002; (9416 views)

De fyra mest citerade artiklarna de senaste 3 åren (27 februari 2022) var:

1. "Barriers and facilitators for general practitioners to engage in advance care planning: A systematic review". De Vleminck et al 2013; (62 citeringar)
2. "The roll of diseases, risk factors and symptoms in the definition of multimorbidity – a systematic review". Willadsen et al. 2016; (47 citeringar)
3. "A systematic review of parent and clinician views and perceptions that influence prescribing decisions in relation to acute childhood infections in primary care", Lucas et al 2014; (37 citeringar)
4. Norwegian General Practice (NORGE) criteria for assessing potentially inappropriate prescriptions to elderly patients". Rognstad et al 2009; (32 citeringar)

Internationellt

Norden

Nordic Federation of General Practice /ApS, en sammanslutning av de nordiska vetenskapliga föreningarna, ger ut tidskriften Scandinavian Journal of Primary Health Care som rankas högt i vetenskapliga sammanhang. NFGP arrangerar också nordiska kongressen i allmänmedicin tillsammans med nationella föreningen samt ordnar årliga ordförandemöten för de nordiska vetenskapliga allmänläkarföreningarna. Styrelsen består av föreningarnas respektive ordföranden, ledd av Jóhann Áugúst Sigurðsson från Island/Norge. Pga pandemin har vi under 2021 mest haft digitala styrelsemöten och aktiviteten har varit ganska sparsam. I augusti hade vi dock ett fysiskt möte i Oslo där Magnus Isacson representerade SFAM men digitalt pga sjukdom.

WONCA, World Organization of Family Doctors

Wonca (www.globalfamilydoctor.com) är allmänläkarnas akademiska världsorganisation med 97 medlemsföreningar i 79 länder. Totalt är mer än 200 000 allmänläkare anslutna, direkt eller via sina nationella föreningar. Svenska allmänläkare representeras i WONCA av SFAM. Vart tredje år arrangeras världskongress.

WONCA-Europe

WONCA-Europa, är en delvis fristående del av världs-WONCA. Styrelsen består av, förutom ordförande, vice ordförande, sekreterare och skattmästare av representanter för de tre nätverken: Equip - The European Association for Quality in General Practice/Family Medicine, Euract - European Academy of Teachers in General Practice och EGPRN - European General Practice Research Network. Varje år arrangeras en kongress som brukar samla stora skaror europeiska allmänläkare. I anslutning till denna ordnas Wonca-Europe-council som samlar ordförandena från de olika ländernas nationella organisationer. Kongressen i år blev digital och arrangerades av nederländska allmänläkarföreningen NHG. Det finns givetvis stora olikheter mellan de europeiska länderna när det gäller allmänmedicinens ställning, men WONCA-Europe försöker stödja utvecklingen och stärka ställningen för allmänmedicin i Europa.

EURACT

SFAMs representant: Eva de Fine Licht.

Ytterligare ett år i pandemins tecken. Arbetet har skett via otaliga Zoom-möten vilket haft sin begränsande effekt på effektiviteten och glädjen i arbetet. Fullmäktigemöten har skett digitalt vid två tillfällen 22/3 och 7/10 som halvdagsmöten. Första tillfället genomförde jag i bilen på väg till efterlängtat första Covid-vaccination, men det gick förvånande bra att både lyssna och aktivt delta i förhandlingarna, med 15 paus för själva sprutan. Som tidigare år deltar jag mest i arbetet i ST-gruppen. Vi har jobbat med ett vetenskapligt upplagt arbete runt ST-läkarnas upplevelse av att sidoutbilda sig. Större delen av det praktiska arbetet har här skötts av ST-läkare i olika delar i Europa som genomgår doktorandutbildning och vi hade tyvärr ingen deltagare från Sverige. Resultatet

kommer sannolikt presenteras under nästa år.

ST-gruppen har också arbetat på en rad "Snow ball symposium" med tema digitalisering av utbildningen såväl frivillig som påtvingad av pandemin, fördelar och nackdelar, med teoretiska och praktiska inslag. Jag ägnade under sista halvåret ett stort antal Zoom-möten i arbetsgruppen utvärdering av våra erfarenheter under pandemin och tankar framåt. Datum för själva Work-shopen ändrades vid flera tillfällen så jag kunde tyvärr inte fysiskt/digitalt delta under själva genomförandet. Jag slutar nu arbeta såväl kliniskt som studierektor och behåller endast vissa kompetensbedömningsuppdrag för SFAM samt under 2022 uppdraget i Utbildningsrådet, men slutar som vår representant i EURACT där jag deltagit sen 2011. Arbetet har förändrats från en mycket manligt dominerad diskussionsgrupp, där länderna uppvisade mycket olika nivå på både sin syn på allmänmedicinen och hur man utbildar allmänmedicinare till en professionell och mer forskningsinriktad verksamhet. Detta har fördelar och nackdelar – en förening som denna har sitt stora värde inte i att skriva enskilda artiklar eller göra kurser utan att utveckla strategier för en hållbar utveckling av allmänmedicinen i Europa där nivån mellan länderna nu blivit mera jämställd än för tio år sedan.

EQuIP (European Association for Quality improvement in Family Practice)

Se redogörelse under Kvalitets- och patientsäkerhetsrådet (SFAM Q).

EGPRN, European General Practice Research Network

Hans Thulesius har under 2021 varit SFAMs representant i EGPRN (European General Practice Research Network) på digital distanskonferens i maj.

Konferens i oktober i Leipzig var i hybrid-format och Hans deltog inte på plats.

Hans deltar i flera europeiska forskningsstudier tillsammans med bland andra SFAM-medlem Ferdinando Petrazzuoli, Italien, med dr.

EGPRNs ordförande är sedan 2018 professor Davorina Petek, Ljubljana, Slovenien men i oktober valdes allmänläkare Tiny Van Marode, Amsterdam, Nederländerna.

EGPRNs konferenser under 2022 planeras bli i Istanbul 12-4 maj och 20-22 oktober, Antwerpen, Belgien.

Ekonomi

Redovisas separat.

För styrelsen för Svensk förening för allmänmedicin

Magnus Isacson
Ordförande